

ARGUS

Jaargang 18

Nummer 1 Mei 1993

DE STEM VAN SPRAKELOZE WILDE DIEREN

In dit nummer

Weinig wel en veel wee in de nota *Jacht en wildbeheer*

SKF schenkt de politiek *het Laatste kievitsei*

Nieuwe populaire SKF-uitgave *het Vossenhoekje*

ISSN 0166-5073 Argus is het kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens fl. 30,- per jaar betalen via Postbanknummer 352 21 88 te 's-Graveland. Sympathisanten betalen minstens fl. 10,- per jaar en ontvangen jaarlijks de SKF-Nieuwsbrief. Indien u de Stichting Kritisch Faunabeheer testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie Roelof de Beer,
Ton Ebben, Pauline de Jong, Wim Voortman

Redactieadres Pauline de Jong, Amsteldijk-Noord 135,
1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98

Fotoredactie Pieter Elbers, Fons Bergerstraat 8
5913 SJ Venlo, Telefoon (077) 51 80 37

Vormgeving Rob Busser

Druk Thieme, Zutphen

Donateursadministratie Postbus 150, 6870 AD Renkum

Doelstelling De Stichting Kritisch Faunabeheer is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. De Stichting Kritisch Faunabeheer tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het kenbaar maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, H.C.J. Bouterse,
G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, H. Niesen, H. Pluijmakers,
J. Poeder, R. Stockmann, S.H.D. Voss, J. Webbinck

Adviseurs A.J. Cnoop Koopmans, G. Udo

Secretariaat SKF Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk-Noord 135
1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98

Penningmeester Mw. R. Boeve-Bant, Postbus 76,
1243 ZH 's-Graveland, Telefoon (02945) 13 19

Regiogroep Limburg Postbus 27, 6114 ZG Susteren,
Telefoon (04499) 28 48

Knipselkrant Zes keer per jaar verschijnt de SKF-knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeheer. U kunt zich abonneren door overmaking van fl. 15,- per jaar op Postbanknummer 011 60 72 t.n.v. donateursadministratie SKF te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: SKF-knipselarchief, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

4 H. Niesen: De allerlaatste kans Staatssecretaris Gabor heeft zijn nota Jacht en wildbeheer aan de Tweede Kamer aangeboden. De Jachtwet, de Vogelwet en de Natuurbeschermingswet zijn net door de Kamer. De Flora- en faunawet komt eraan. - Als de volksvertegenwoordiging nu niet wakker wordt en Gabors fouten corrigeert, zitten we tot diep in de volgende eeuw met de brokken.

4 Van het front Struisvogelpolitiek bij LNV. 'Redelijke doeleinden' bij het toestaan van jacht. Het Laatste Kievitsei.

9 J. Ferwerda: De lotgevallen van de otter in Nederland II (Slot) Er wordt wat afgesjouwd met en om de otter. Hebben wij er echter wel genoeg voor over om het beest een reële kans in de Nederlandse natuur te geven?

13 H. Stockmann. Jachtwet: spelregels voor de jachtsport V (Slot) Warnet: ingewikkelde regels voor de speelterreinen en wie daar hun gang mogen gaan, en gouden kansen om die regels ook nog eens officieel onverbindend te verklaren. - Wilt u toch nog eens proberen ergens een stokje voor te steken?

18 A.H.C. Bruins Slot: VZZ viert natte verjaardag De Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming vierde haar veertigste verjaardag met een belangwekkende studiedag gewijd aan de problematiek van zoogdieren in natte gebieden. - Een verslag met accenten op de versnippering van leefgebieden en het wel en wee van onze zeehonden.

20 A.J. Cnoop Koopmans: Financieel jaarverslag Jachtfonds 1990 Korte studie van dit meest recente (!) jaarcijfer die belangwekkende feiten aan het licht brengt. Ook blijkt er voldoende reden voor voorstellen om tot verbetering van de huidige praktijk van wildschadevergoedingen te komen.

22 Op dezelfde lijn Vogelbescherming Nederland in actie tegen de handel in tropische vogels.

22 Kort nieuws Milieuverwoestende schelpenvissers een nimmer eindigende plaag voor zeevogels. Voorlopig succes op de Maasvlakte.

23 Nieuwe uitgave SKF Het Vossenboekje - Bestellen!

23 Argumentum Het instinct.

DE ALLERLAATSTE KANS

Harm Niesen

'Naar een moreel en wetenschappelijk faunabeheer'. - De titel van deze rubriek moeten we maar snel veranderen. Er is geen enkele reden voor zo'n optimistische aanhef.

De definitieve versie van de *nota Jacht en wild-beheer* is aan de Tweede Kamer aangeboden, de *Flora- en faunawet* moet voor de zomervakantie behandeld worden en een wijziging van de *Jachtwet*, de *Vogelwet* en de *Natuurbeschermingswet* is net door de Tweede Kamer behandeld. - Diepe droefenis alom!

Om met het laatste te beginnen, de wijziging van de drie bestaande wetten is vooral bedoeld om ze - eindelijk - in overeenstemming te brengen met de Europese richtlijnen. Onder meer dankzij onze acties is de overheid meermalen terechtgewezen, en men zou verwachten dat nu eindelijk echt voldaan werd aan de Europese eisen. Maar nee, de Vogelwet blijft toestaan dat beschermde vogels gedurende langere tijd en in een groot gebied onbeschermd worden verklaard. De *EG-Vogelrichtlijn* verbiedt dat.

Maar de meeste aandacht gaat natuurlijk uit naar het kievitseieren rapen. Alhoewel de kamerleden jarenlang zijn overstroomd met informatie waaruit alle kwalijke gevolgen van die hobby blijken, heeft niet één kamerlid zich over de negatieve effecten uitgelaten! Integendeel, het leek wel of rapen en beschermen van kievitseieren synoniem was. Niets over de vele clubs, ook in Friesland, die beschermen zonder te rapen. Hier wreekt zich weer eens de ondeskundigheid van de kamerleden op het gebied van natuurbescherming. Echte specialisten zijn er eigenlijk niet en het gebruik door de mens van de natuur staat hoog in het vaandel.

Ook aan het doel van deze wetswijziging wordt echter niet voldaan. De *EG-Vogelrichtlijn* kent namelijk geen uitzondering voor het op grote schaal voor de consumptie rapen van eieren van wilde vogels, of dat nu wel of niet bijdraagt tot de bescherming van die vogelsoort.

Ook de aanpassingen van de *Jachtwet* lijken er nog niet op. Volgens de Europese normen hebben alle soorten recht op een 'schoontijd', waarin niet op de diersoort gejaagd mag worden. Vossen, konijnen en verwilderde katten krijgen die echter niet! Om te ontkomen aan de procedures die SKF telkens weer aanspant - en wint - tegen vergunningen om op rotganzen, roeken, e.d. te schieten, krijgt de minister nu de mogelijkheid om de jacht op deze soorten - en zwarte en bonte kraaien, korhoenders (!), kauwen, eksters, Vlaamse gaaien, brandganzen en kleine rietganzen! - in het algemeen te openen. Volgens de EG-Vogelrichtlijn kan dat alleen volgens een beperkt en aan strikte voorwaarden gebonden vergunningstelsel. Het valt te vrezen, dat we nog heel wat juridische procedures zullen moeten voeren.

Of de *Flora- en faunawet* er beter uit zal zien dan het erbarmelijke ontwerp, is op dit moment nog niet bekend, maar gezien de beide andere kunststukjes van onze wetgevers valt het ergste te vrezen.

Meer dan een jaar is het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij bezig geweest de berg van kritiek op de *nota Jacht en wildbeheer* te verwerken, en wat is het resultaat? - Niets. Op geen enkel punt van belang is de nota aangepast. Als we er nu niet in slagen, de kamerleden te overtuigen van de noodzaak van een radicale koerswijziging, zitten we tot ver in de volgende eeuw vast aan nu al hopeloos verouderde denkbeelden over natuur en natuurbeheer.

Hoe is het toch mogelijk, dat de overgrote meerderheid van de samenleving jacht als vorm van recreatie voor plattelanders en statuszoekers verafschuwt en er tegelijkertijd niet in slaagt iets aan die wantoestand te doen. Waarschijnlijk kunnen veel mensen zich nauwelijks voorstellen, dat het allemaal echt zo erg is. Veel mensen komen nauwelijks met de praktijk van de jacht in aanraking en 'het is toch onbestaanbaar dat er werkelijk zomaar 2,5 miljoen dieren per jaar worden afgeknald, zonder dat er een goede reden voor is en met toestemming van alle officiële instanties?' Zoiets bestaat toch niet in een beschaafd land anno 1993? Hopen ze diep in hun hart dat er een grond van waarheid schuilt in de argumenten van de jagers, zodat ze zich niet al te zeer hoeven te schamen voor hun aarzeling de jacht krachtig te veroordelen? - Voor die lafhartige twijfelaars nog even een zéér korte samenvatting:

Jacht is nodig om schade te beperken.

- Antwoord: Als dat dé reden voor jacht is, kan zij in minstens 90 % van de gevallen meteen stopgezet worden.

Zonder jacht zou de stand van sommige dieren onaanvaardbaar toenemen.

- Antwoord: Onzin, op de werkelijk talrijke diersoorten heeft jacht geen beperkende invloed, het maakt alleen de overlevingskans voor soortgenoten groter.

Jacht is een natuurlijke en onschadelijke manier van oogsten uit de natuur.

- Antwoord: Hierbij maakt men graag een vergelijking met het plukken van vruchten. Zo onschadelijk is jacht natuurlijk niet. Het is beter haar te vergelijken met het rooien van een appelboom in plaats van met het plukken van de appels. Ze gaat altijd gepaard met aanzienlijke ecologische schade en ergernis voor normale natuurgenieters.

Oogst...
.. Rooien, (foto's:
Pieter Eibers)

Staatssecretaris
Gabor geeft
toelichting bij zijn
nota 'Jacht en
wildbeheer'. (foto:
Johan Webbink)

VAN HET FRONT

GABOR EN HET BLINDE VERTROUWEN

Op 22 januari 1993 presenteerde staatssecretaris Gabor zijn beleidsnota Jacht en Wildbeheer. Tijdens de presentatie vertelde Gabor dat naar aanleiding van de concept-nota van eind 1991 vele reacties met zeer verschillende meningen waren binnengekomen. Er waren groepen die zich tegen de jacht uitspraken en mensen die elke beperking van de jacht afwezen. Als gladdere politicus koos Gabor voor wat hij noemde een 'tussenweg' - een weg die volgens ons aardig loopt in de richting van jagersland!

GABOR DOOF

De commentaren op de concept-nota zoals die waren opgesteld door zowel Kritisch Faunabeheer als door de Dierenbescherming en andere dieren- en natuur-beschermingsorganisaties, zijn door Gabor eigenlijk volkomen genegeerd. Eén beginsel dat in april 1992 tijdens het Congres Verantwoord Faunabeleid is gepresenteerd, heeft hij zo op het oog wel overgenomen. Gabor zei namelijk dat hij het *gelijkheidsbeginsel* met betrekking tot de vissen wilde hanteren. Hij zei dat vissen zoals paling en kabeljauw met name vanwege de consumptie worden gevangen. Door nu het gelijkheidsbeginsel toe te passen meent hij dat eetbare soorten, hoewel ze dan misschien geen schade veroorzaken, ook slechts om consumptieve redenen geschoten zouden mogen worden.

Wij hanteren ook het **GELIJKHEIDSBEGINSEL**, maar daarmee bedoelen wij dat alle diersoorten zonder uitzondering dezelfde **BESCHERMING** behoren te krijgen. Er zou dus geen uitzondering gemaakt moeten worden voor 'wild'. De essentie van dit beginsel heeft hij dus geheel niet begrepen of niet willen begrijpen.

GEEN JACHT, TENZIJ WAT?

Gabor meldde dat voor het eerst het *beginsel 'geen jacht, tenzij ...'* was toegepast. Dit aantrekkelijk klinkend principe blijkt echter *in de praktijk* op een *veel te beperkt* gebied betrekking te hebben. 'Geen jacht, tenzij ...' betreft slechts de officieel aangewezen natte gebieden, nationale parken en gebieden bestemd voor zelfregulatie. Van alle natte gebieden heeft echter maar een klein percentage de officiële natlandstatus en van nationale parken zijn er maar drie. Bovendien valt een groot deel van de Ecologische Hoofdstructuur, die juist is bedoeld om diersoorten in de gelegenheid te stellen veilig van het ene gebied naar het andere te trekken, buiten de werking van dit beginsel. Wanneer bejaagbare soorten zich dus buiten de (onzichtbare) grenzen van 'officieel' waterrijk gebied of nationaal park begeven (en dat betreft het grootste deel van Nederland), zijn ze vogelvrij. Een 'Europa zonder grenzen' geldt duidelijk niet voor bejaagbare soorten.

GROTE HOEFDIEREN SOMS WILD-FAW

In de nota is tevens als nieuw uitgangspunt genomen dat *grote hoefdieren* alleen nog als 'wild' worden beschouwd *als hun leefgebied minimaal*

Tot zover de defensieve opstelling tegenover de jacht. Uitgaan van de eigen principes is wel zo verstandig: *Waar halen jagers het recht vandaan op zo'n schandalige manier tekeer te gaan in de laatste restjes natuur?* Weegt hun plezier op tegen de ergernis van een minstens honderd maal grotere groep mensen? - Natuurlijk niet, jacht behoort geen recht en zeker geen genot te zijn. Als jacht al nodig is, behoort ze op de meest doeltreffende en onbevooroordeelde manier te worden uitgeoefend door beroepskrachten, niet door hobbyisten.

Wilde dieren zijn geen eigendom van individuele personen met een geweer.

Iemand die op hen wil schieten, zal met zéér overtuigende argumenten moeten komen. Culinaire overwegingen mogen daarbij in geen geval tellen. Tenslotte is het grootste deel van ons land al ingericht om ons van voedsel te voorzien, daar hoeft ons laatste restje natuur geen bijdrage aan te leveren.

Wat hierboven staat is allerminst nieuw en het klinkt redelijk. De overgrote meerderheid van de leden van de landelijke natuur-, milieu- en dierenbeschermings-organisaties zal geen enkele moeite hebben dit te beamen. Alles bij elkaar zijn dat toch al gauw een slordige drie miljoen mensen. - Meneer Gabor! parlementariërs! kiezers!! waarom gebeurt er dan zo weinig?

De *Stichting Kritisch Faunabeheer* is niet de grootste en zeker niet de meest kapitaalkrachtige club, maar in het samenwerkingsverband van het *Platform Verantwoord Faunabeleid* verenigd met *Het Vogeljaar*, de *Dierenbescherming*, *Mondiaal Alternatief*, de *Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie* en de *Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging*, begint het ergens op te lijken. Maar voldoende is het lang niet.

Alle natuurbeschermingsorganisaties in ons land hebben zich uitgesproken voor een 'geen jacht, tenzij...'-standpunt. Dat 'tenzij' houdt steeds in, dat er zwaarwegende argumenten moeten worden aangevoerd, voordat tot jacht kan worden besloten. *'Oogstjacht' valt daar nooit onder.* En toch, de weerstand tegen deze vorm van recreatie is nog lang niet sterk genoeg om politiek indruk te maken. Hoeveel aanhangers van al die Nederlandse politieke partijen zouden niet willen dat hun organisatie een veel krachtiger geluid tegen de jacht liet horen?

Als de politieke partijen het niet uit zichzelf doen, laat dit dan een oproep zijn aan de leden van die organisaties om te proberen het doel alsnog door druk van binnenuit te bereiken - in de hoop dat wij nog op tijd zijn voor deze echt allerlaatste kans.

De door staatssecretaris Gabor aangekondigde toepassing van het beginsel 'Geen jacht, tenzij...' is slechts op een veel te gering gebied geldig, w.o. onze drie nationale parken. - toegang nationaal park De Meinweg (foto: Els Jans)

Ook onze watergebieden - mits officieel erkend! - behoren tot de kleine, bevoorrechte categorie waarvoor het principe 'Geen jacht, tenzij...' zal gelden, (foto: Pieter Eibers)

5.000 ha omvat. Herten, reeën en zwijnen die leven in een omrasterd gebied dat kleiner is dan 5.000 ha, worden voortaan aangemerkt als gehouden dieren. Voor hen zijn de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de Vleeskeuringswet van toepassing. Het Nationaal Park 'De Hoge Veluwe' is niet erkend als officieel nationaal park. Dit zou betekenen dat de jacht hier gewoon kan blijven doorgaan. Pikant detail is echter dat dit park kleiner is dan 5.000 ha. Aangezien er niet op koeien en schapen geschoten mag worden, zou dit hier dan toch het einde van de jacht betekenen.

GABOR BLIND

De staatssecretaris wil het vormen van *wildbeheers-eenheden*, waarin jagers zich meer en meer verenigen, zoveel mogelijk stimuleren. Hij wil deze WBE's gaan *belasten met het toezicht op de naleving van de wet*. De staatssecretaris 'heeft hier het volste vertrouwen in'.

Voor alle natuur- en dierenbeschermingsorganisaties is dit echter volstrekt onacceptabel: jagers die zichzelf gaan controleren. Wij zijn zo vrij hier van *blind vertrouwen te spreken*. Controle moet altijd door een onafhankelijke instantie worden uitgevoerd en nooit worden overgelaten aan een belangengroep. Je laat ook een chemische fabriek niet haar eigen lozingsvergunning controleren.

LOODHAGEL

Met ingang van 1 februari 1993 is het gebruik van *loodhagel verboden*. Tijdens de ter gelegenheid van de aanbieding gehouden persconferentie werd gevraagd hoe de naleving hiervan gecontroleerd gaat worden. Gabor meldde dat hij dit kan controleren aan de hand van de

Een positief kantje aan de nota 'Jacht en wildbeheer': grote hoefdieren in omrasterde gebieden kleiner dan 5.000 ha worden niet meer als 'wild' aangemerkt, ofwel zij zijn niet meer bejaagbaar. - reebok (foto: Pieter Eibers)

Het verbod op het gebruik van loodhagel zal naar verwachting in de nabije toekomst weinig nuttig effect hebben, (foto: Pieter Eibers)

verkoopcijfers, en dat hij zich tijdens de overgangperiode zeer mild op zal stellen. Dit betekent dat er in deze periode niet of *nauwelijks iets zal veranderen*. Aangelegde voorraden en in het buitenland gekochte loodhagel kunnen dus voorlopig gewoon worden gebruikt.

EIGEN VISIE NATUURBESCHERMING ...

Na de persconferentie van Gabor was er door de Stichting Kritisch Faunabeheer, de Dierenbescherming en het Platform Verantwoord Faunabeleid, vertegenwoordigd door respectievelijk Rita Stockmann, Diederik van Liere en A.J. Cnoop Koopmans, aansluitend een eigen persconferentie georganiseerd.

Bij deze gelegenheid werd er nog eens de nadruk op gelegd dat voor ons elke vorm van plezier- of oogstjacht onacceptabel is. De reacties van dierenbeschermend Nederland blijken in deze nota volkomen te zijn genegeerd. De controle is absoluut niet geregeld en de meest wrede vormen van jacht zoals drijfjachten op zwijnen, hazen, konijnen en vossen blijven legaal. *De intrinsieke waarde van in het wild levende dieren wordt niet erkend*. De jacht wordt gewoon gezien als een vorm van vrijetijdsbesteding, zoals postzegels verzamelen of voetballen.

... EN DE MEDIA

Helaas bleek 's avonds het NOS-journaal een zeer eenzijdig beeld te geven van de gehele bijeenkomst. Gabor mocht nog eens duidelijk vertellen wat hij onder een redelijk doel verstaat. De jagers kwamen uitgebreid aan het woord en (op dieren schietend) in beeld. Aan de opvattingen van de dieren- en natuurbescherming werd slechts een enkele commentaarzin gewijd. Het RTL4-nieuws gaf een evenwichtige presentatie. Zou de jagerslobby ook tot de NOS zijn doorgedrongen?

PdJ

SCHARRELEN DOOR DE NOTA JACHT EN WILDBEHEER

In de *nota Jacht en Wildbeheer* stelt staatssecretaris Gabor dat *jagen mag, mits er een redelijk doel mee wordt gediend*. Onder een redelijk doel wordt dan verstaan of het bestrijden van schade of het verkrijgen van wildbraad. Bij beide doeleinden zijn de nodige kanttekeningen te plaatsen.

Allereerst is er het punt van de *schadebestrijding*. Veel van de dieren die worden geschoten veroorzaken weinig tot geen schade of doen dat alleen plaatselijk en tijdelijk. Het doden van deze dieren heeft in de meeste gevallen weinig zin. Als er al schade is, zijn er in plaats van doden vormen van afweer en verjaging die kunnen worden gehanteerd. Tevens is een vorm van natuurproductiebetaling mogelijk in het geval van het gedogen van de dieren. Bij het overgaan tot schieten zal men eerst nog moeten bewijzen dat dit werkelijk effectief is.

Vaak wordt er geschoten op dieren die in de betreffende periode of op de betreffende plaats geen schade aanrichten. En vanwege het sterke reproductievermogen van veel soorten zal door het doden geen blijvende verlaging van de aantallen optreden. *De eventuele schade zal door bejaging (dus) ook niet worden vermindert*.

Maar afgezien van het feit of het schieten van dieren om schade te bestrijden wel of niet gewenst is, blijft er een vraag hangen. Is het wel verstandig om *recreatiejagers* in te schakelen bij schadebestrijding met het geweer? Deze jagers

Het degusteren van wildbraad heeft in de ons omringende landen een hoge vlucht genomen. - Dichter bij huis is er onze Staatssecretaris van Natuurbeheer. Voor hem is het verwerken van adrenaline-kadavertjes voor menselijke consumptie een zo Redelijk Doel, dat het belang van de natuur daaraan ondergeschikt gemaakt mag worden! (foto: René Absil)

Indien schadebestrijding met het geweer al nodig zou zijn, dient deze niet overgelaten te worden aan recreatiejagers. Hun eigenbelang, het handhaven van de schietmogelijkheid, is strijdig met deze taak! (foto: Jan Van Dieren)

zullen er namelijk wel voor waken dat de soorten waarop zij hun hobby mogen uitoefenen daadwerkelijk blijvend in aantal verminderen. Jagers *voeren* de dieren vaak *bij in het gesloten seizoen* (direct door uitstrooien van voedsel of indirect door het aanleggen van voerakkers), *opdat de stand zo hoog mogelijk is wanneer het jachtseizoen weer opengaat.*

Dan kan er tenminste veel worden geschoten. Ook voor de schade veroorzakende diersoorten geldt dat zij buiten het jachtseizoen door de jagers in de watten worden gelegd.

Wat betreft het punt van de **VERWERVING VAN WILDBRAAD** wil ik ook nog wel wat kwijt. Het eten van vlees is voor de mens absoluut niet noodzakelijk. Het schieten van dieren voor wildbraad wordt dus louter vanuit recreatieve overwegingen verricht (toch een soort 'lustmoord'). En wat mij betreft is *recreatie geen redelijk doel als daarbij levende wezens worden gedood.* Door jagers wordt vaak gesteld dat geschoten wild de meest zuivere vorm van scharrelvlees oplevert. Jagers verstaan onder scharrelen kennelijk overspannen rondlopen en waar je ook gaat rust noch duur vinden en achterna worden gezeten door mensen die daar plezier aan beleven. Bejaagbare dieren moeten al een zware strijd leveren om in leven te blijven en zich voort te planten. En deze dieren worden dan tijdens het jachtseizoen nog eens door een zeer onnatuurlijke belager op een zeer onnatuurlijke wijze achtervolgd - alleen omdat de laatste er zoveel plezier aan beleeft. Bij het woord scharrelen komen mij toch andere beelden voor de geest. Kennelijk wordt het hoge adrenalinegehalte in het vlees van deze dieren extra op prijs gesteld. Misschien veroorzaakt dat de door jagers geroemde typische wildsmaak. Wild betekent dan niet 'in het wild levend', maar 'wild van angst en overspanning.'

Al met al kan geconcludeerd worden dat de *nota Jacht en Wildbeheer* op niets is gebaseerd. Gabor laat zich waarschijnlijk leiden door argumenten die hij niet in het openbaar durft te noemen. - Is zijn politiek eigenbelang ermee gemoeid? Is hij gezwicht voor de jachtlobby binnen en buiten zijn ministerie? Heeft geld de doorslag gegeven? Is er sprake van (eerder vertoonde) onkunde en misvattingen? Wie het weet mag het zeggen; maar de wilde fauna is in Nederland nog steeds de dupe!

PdJ

HET LAATSTE KIEVITSEI

Op dinsdag 2 maart is door de Stichting Kritisch Faunabeheer het *laatste kievitseie aangeboden* aan Ria Beckers, lid van de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer van de Tweede Kamer. Deze aanbieding had de vorm van een ludieke actie waarbij op het Binnenhof een SKF-kuiken uit een kievitseie kroop. Het woord 'laatste' slaat op het laatste geraapte en aangeboden ei. De Stichting Kritisch Faunabeheer is, zoals bekend, fel tegen het rapen van kievitseieren.

's Middags vond er een vergadering plaats van deze vaste kamercommissie met als onderwerp het aanpassen van o.a. de huidige Jacht- en Vogelwet aan de Europese regelgeving. Tijdens deze vergadering bleek vrijwel geen der fracties ons standpunt te delen. Kamerbreed is men klaarblijkelijk van mening dat het rapen van kievitseieren vooral toegestaan moet blijven. Volgens de politici zou dat goed zijn voor het vergroten van de 'betrokkenheid'. Eierrapers zijn dan namelijk later bereid mee te helpen bij de nestbescherming, d.w.z. het plaatsen van stokjes en nestbeschermers.

Dit nu is naar onze mening de grootst mogelijke nonsens. Met name in Friesland, maar ook in andere provincies, zijn vele vrijwilligers geheel belangeloos en zeer actief betrokken bij de nestbescherming. Zij hebben hier dus niet de 'beloning' van het eerst mogen weghalen nodig.

Haagse vorm van natuurbenadering volgens het 'gelijkheidsbeginsel': alle kieviten zijn gelijk voor de wet, dus wordt 'it nasjonaal tiidferdriuw fan it ljiipkes meltse' tus-

sen het Zwin en de Eemshaven gewoon de nationale sport van het kieviten melken. - En de Europese Vogelrichtlijn dan? Die is voor Belgen en zo. (foto: Pieter Eibers)

Het is daarnaast vanzelfsprekend om eerst eens te kijken of nestbescherming nodig is en waarom. Steeds vroeger in het jaar vinden grootschalige bewerkingen van de weilanden plaats, waardoor eieren het gevaar lopen te worden verpletterd. Aan de andere kant wordt het de vogels onmogelijk gemaakt om naar een vroeger tijdstip uit te wijken. Vrijwel elk ei dat vroeg in het jaar wordt gelegd, wordt verwijderd door personen die later misschien wel bereid zijn de vogels te helpen. De Kieviten kunnen op deze manier geen kant meer op. (Er gaan geruchten dat er binnenkort een nieuwe ondersoort van de Kievit in Nederland is te verwachten, een in bomen broedende variant.)

ACTIE NODIG

Hierbij roepen wij alle leden van *politieke partijen* op om de eigen partij ervan te *overtuigen dat het Kievitseieren rapen volkomen uit de tijd is*, en dat men pas werkelijk de bescherming van de Kievit bevordert, wanneer men het eierrapen geheel verbiedt.

PdJ

Ria Beckers ontmoet de SKF-kievit en ontvangt 'het laatste Kievitseï', (foto: archief SKF)

Voor het oog van het publiek en de tv-camera's komt de SKF-kievit op het Binnenhof uit het ei. (foto: archief SKF)

DE LOTGEVALLEN VAN DE OTTER IN NEDERLAND

Deel II: 'Keert de otter terug?'

In dit slotartikel over de otter blijkt het dier een sinds mensenheugenis niet voorgekomen knuffelwaarde te hebben, die hem wel tot ster van het attractiepark maakt, maar hem voor zijn natuurlijk voortbestaan geen al te grote zekerheid biedt.

Zal de otter in Nederland weer echt als wilde waterbewoner opduiken, of is hem slechts het

lot beschoren van attractieparktrekpleister? (foto: Johan de Meester)

VAN KNUFFELEN TOT KNUFFELEN

Nederland is geen otterland meer - officieel sinds 1988, wat minder officieel zo ver als we in de geschiedenis terug kunnen gaan. We zijn nooit echte maatjes met het dier geworden. We aten hem, be- en verjaagden, spietsten en knuppelden hem. Dragen deden we hem maar al te graag (als jas), verdragen lukte ons steeds minder. Visserij, verkeer en moderne landinrichting maakten van Nederland een onbewoonbaar otterleefgebied.

Tenslotte deden de PCB's de otter de das om.

Anno 1992 staan we geheel anders tegenover hem. In NRC Handelsblad omschreef Michiel Hegener het nieuwe ottergevoel wellicht het duidelijkst: *'Van alle immigranten in Nederland worden otters verreweg het best opgevangen.'*

HERINTRODUCTIES

Wij willen de otter nu een nieuwe kans in ons land geven. In dat opzicht is hij overigens bij lange na geen 'nieuwigheid' in de Lage Landen.

Het *wilde zwijn*, uitgestorven sinds 1826, werd in 1907 opnieuw uitgezet en doet het sindsdien goed.

De laatste *raaf* werd in 1944 boven Zuid Limburg gezien. De herintroductie en de fok begonnen in 1966. Na een moeizame start leven er nu op de Veluwe vijftientig paartjes en vliegen er jaarlijks gemiddeld dertig jongen uit.

Sinds oktober 1988 leven er ook weer (Elbe)bevers in de Biesbosch. Drieëndertig dieren zijn tot nu toe uitgezet. Daarvan zijn er inmiddels elf overleden. De voortplanting kwam traag op gang: in elk van de jaren 1990 en 1991 werden er twee jongen geboren. Ook in 1992 werden er nog slechts zeven jongen geboren, terwijl de twaalf vaste paren binnen de populatie in staat moeten worden geacht jaarlijks circa vierentwintig jongen voort te brengen. Of het beverproject een succes wordt, staat dus nog te bezien. De Biesbosch blijkt nl. nu al te klein te zijn, en of het hoge sterftecijfer veroorzaakt wordt door de zware metalen in het voedsel (wilgebast) zal een nader onderzoek moeten uitwijzen.

Laten we liever niet hopen dat de

lynx ooit (weer?) een plaats in onze fauna krijgt. Een lynxenpaar vreet nl. ruimte: zo'n 100 km². De Veluwe is met haar 850 km² te krap voor een levensvatbare populatie.

Voordat besloten wordt tot heruitzetten van een verdwenen diersoort, moet eerst duidelijkheid worden verkregen over de oorzaak van het verdwijnen.

De bever kon terugkomen doordat overbejaging vanwege de pels niet meer mogelijk was; de raaf kon haar rentree maken doordat jacht en eierroof verboden werden.

Otters herintroduceren vraagt wat meer voorbereiding.

PLANNEN VOOR DE OTTER

Het verdwijningsproces van de otter uit de Nederlandse fauna is (gelukkig) niet geheel zonder protest verlopen. Gerrit Brouwer, bioloog en zeer begaan, concludeerde al in 1940 dat de otter hier te lande nauwelijks overlevingskansen had.

Pas in 1983 klonk opnieuw de noodklok. De *Vereniging Das*

& Boom presenteerde toen haar *beleidsplan Nederland - otterland*. Centraal stond het veiligstellen van de toen nog aanwezige otterverblijfplaatsen en het herstel van verbindingroutes tussen geïsoleerde populaties. De noodklok klonk steeds luider.

Op 27 november 1985 werd de *Stichting Otterstation Nederland (SON)* opgericht. Aan de wieg ervan stond o.a. de huidige directeur van de SON, Addy de Jongh.

De SON zette als eerste vraagtekens achter een uit 1986 daterende *otter-inventarisatie* waaruit bleek dat ons land nog tweehonderd tot driehonderd otters telde.

Nader onderzoek, door de SON tezamen met de Vereniging Das & Boom, toonde aan dat de ongelukstijd van Brouwer uit 1940 weer actueel was: de otter stond weer op het punt uit te sterven.

Later zou de SON, samen met de *Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming*, een belangrijke bijdrage leveren tot de ontwikkeling van een nationaal *Otterbeschermingsplan* van de Rijksoverheid. Het in juli 1989 gepubliceerde en inmiddels omgedoopte *Herstelplan leefgebieden otter* vond in het

Natuurbeleidsplan zijn basis en wel in project nummer 11: *Laagveenmoerassen*.

Het werd een op het ecosysteem gericht project dat de natuurwaarden in zowel bestaande als nieuw te creëren moerassen zou moeten versterken en ontwikkelen.

In de periode 1989 - 1997 dienden o.a. de volgende *ottervriendelijke maatregelen* genomen worden:

- realisatie van de 'natte as', een keten zoetwatergebieden tussen Zeeland en het Lauwersmeer, als ecologische infrastructuur voor de otter;
- herstel van kwelstromen van hogere zandgronden naar het laagveengebied;
- verbetering van de waterkwaliteit, onder meer door het weren van gebiedsvreemd water.

Om vrijblijvendheid en niets opleverende goede voornemens uit te sluiten werden diverse *normen* opgenomen die *toetsing* mogelijk maakten.

De SON zat ook niet stil. Op het terrein van het Biologisch Centrum van de Rijksuniversiteit van Groningen werd een terrein ingericht om otters te bestuderen. De eerste (Duitse) otter arriveerde daar in november 1987.

Anno 1992 bleek Nederland het land

van de rijzende SON te zijn geworden. De otter bleek een hoge aaibaarheidsfactor te hebben en kon dus commercieel gebruikt worden. De marktwaarde van de SON als publiciteitsobject steeg, en hiervoor gevoelige lieden als Wiegel, Winsemius, Nijpels, Sijkema en Poortvliet wilden het belang van de SON graag onderstrepen.

Een heus commercieel otterpark met een eigen onderzoeks- en fokcentrum staat nu in Leeuwarden op stapel. Naast de SON is er *Otterstation Nederland bv*, dat *Otterpark Aqualutra* gaat exploiteren. Jaarlijks hoopt men op zo'n honderd-twintigduizend bezoekers. Ook randstedelingen zullen eraan moeten geloven. Voor hen worden er speciale 'geïntegreerde milieu-totaalbusreizen' georganiseerd, die behalve het otterpark ook nog even de zeehonden-crèche in Pieterburen aan zullen doen.

Maar nu terug naar de hoofdzaak: de natuurplannen. We hadden het Herstelplan Leefgebieden Otter uit 1989 al. De stapel otterrapporten is inmiddels aangegroeid tot een hoogte van zo'n anderhalve meter. Laat ik er een paar noemen:

- Waterverontreiniging in drie Friese otterhabitats (1988),
- De otter in de Vecht (1988),
- Verspreiding van de otter in Noord-Nederland (1988),
- Herstel van otterleefgebieden in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal (1989),
- Project Otterwegennet Oost-Groningen (1990),
- De otter weer op pad (1990),
- Ecologische structuur: Natte as Friesland-Deltagebied (1990),
- Ontwikkeling van een ecologische infrastructuur ten behoeve van de otter in het gebied tussen Lauwersmeer en Oude Venen (1991),
- Otterplan Utrecht (1991),
- Riet en Otters (1991),
- Project Otterwegennet Midden-Friesland (1992).

Vele plannen worden gemaakt door bijna even vele overlegorganen; ter illustratie:

- Werkgroep Otter Overijssel,
- Werkgroep Otter Friesland,
- Afstemmingsoverleg Otter Plassengebied Holland-Utrecht,
- Ottercoördinatoren.

Adam met kippebout! - De opvanggelegenheden van het otterstation zal nog wel geruime tijd nodig blijven, (foto: Adriana Faber)

De SON haalde zelfs in Rotterdam de aanplakborden, (foto: Maarten Laupman)

Aan de terugkomst van de otter mag niets ontbreken. Elk oeverdij, elk rietkraagje is onderzocht op ottervriendelijkheid.

Er dringt zich nu toch een aantal vragen op. Is het totale otterproject nog wel betaalbaar? En, ook al blijft die vraag voorlopig onbeantwoord, is het niet de allerhoogste tijd om, met al onze kennis, eens wat meer de handen uit de mouwen te gaan steken? Ik wil dit laatste volmondig met 'Ja' beantwoorden en schaar me dan ook achter Reinier Akkermans, redacteur van *Zoogdier*, die onlangs, bij het aanschouwen van het zoveelste otterrapport, in wanhoop uitriep: 'Wanneer gaan de Nederlandse ambtenaren daadwerkelijk iets in het veld doen in plaats van mooie plannen achter hun bureaus te maken?'

DE ZAAK ALDE FEANEN

... VOOR DE OTTER

Gelukkig verkeren niet alle plannen meer in het stadium van studie en plannenmakerij. In de Alde Feanen (Oude Venen) is al gewerkt.

De Oude Venen vormen het grootste aaneengesloten natuurgebied in de provincie Friesland. De oppervlakte bedraagt ca. 2.300 ha, waarvan meer dan 1.400 ha eigendom is van de natuurbeschermingsorganisatie *11 Fryske Gea*. Binnen afzienbare tijd krijgt het gebied de officiële status van natland.

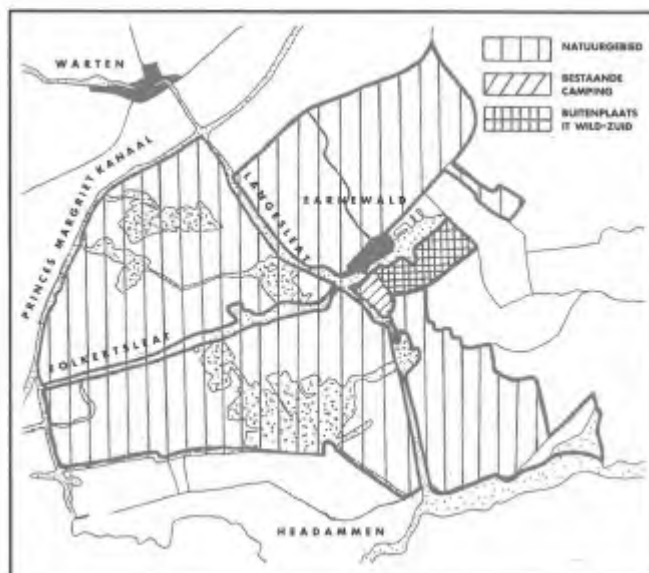
Van de acht deelprojecten uit het otterplan *De otter bliuw t in wrotter* ('De otter blijft een harde werker') zijn er in 1992 vijf voltooid. De resterende drie volgen in '93.

Vervuilde waterbodems werden geschoond, wateren uitgediept tot twee à drie meter, dammen aangelegd en oevers verlaagd. Bovendien is men begonnen de visstand actief te beheren. Hiervoor werden twee beroepsvissers aangesteld die het probleem van verbraseming en eutrofiëring gingen aanpakken.

Recente inventarisaties tonen aan dat de genomen maatregelen succes hebben, met name voor de plantendiversiteit. In It Bil (Oude Venen) ontwikkelt zich een rijke waterplantenbegroeiing: zes verschillende soorten fonteinkruid, kranswieren, en andere zeldzame waterplanten doen het uitstekend in het zuivere water.

Ligging van Eernewoude in het hart van Friesland.

Eernewoude en omliggend natuurgebied, met bestaande en toekomstige recreatiefaciliteiten.

Waterrecreatie: genot voor velen onder de vijftien miljoen Nederlanders (en wie nog meer?), maar door haar massaliteit een potentiële bedreiging voor de natuur, (foto: Pieter Eibers)

... TEGEN DE OTTER

Echter, niet alles blijkt even zuiver te zijn, daar in en om de Oude Venen. De recreatie ruikt op. Een enorm project, genaamd *Buitenplaats It Wiid*, moet een plaats krijgen grenzend aan de Oude Venen. Vlak onder het rustieke dorp Earnewald (Eernewoude) komen, op een oppervlakte van 37 ha, driehonderdvijftien bungalows, een overdekt zwembad, restaurant, theater en squashbanen. Een groot deel van het jaar zullen op de Buitenplaats duizend tot vijftienhonderd gasten kunnen verblijven. Dat wil zeggen: meer dan het aantal inwoners van Eernewoude!

It Fryske Gea had geen bezwaar tegen de uitbreiding van recreatie in samenhang met de leefbaarheid van het dorp. Gerecreëerd wordt er al meer dan genoeg rondom Eernewoude: een kampeerterrein met vijfhonderdzestig

staanplaatsen, plus negentigduizend schepen per jaar, alles goed voor circa tweehonderdduizend bezoekers.

Het bezwaar betrof vooral de groot-schaligheid van het project: men wilde minder bungalows en geen doorgaande vaarverbinding naar de Oude Venen. Directeur Ultsje Hosper van het Gea voorziet dat recreanten met bootjes het kwetsbare natuurgebied intrekken.

*Petgatenlandschap
in de Jan
Durkspolder bij
Eernewoude. (foto:
Tjibbe de Jong)*

Bezwaarschriften aan het gemeentebestuur van Tytsjerksteradiel (Tietsjerksteradeel) en Gedeputeerde Staten volgden - en werden afgewezen.

In maart 1991 tekende It Fryske Gea beroep aan bij de Raad van State. Ondertussen werd een bouwvergunning verleend, zodat met bouwen kon worden begonnen.

Maar het werd nog erger. Het gemeentebestuur van Tietsjerksteradeel begon de voorbereiding van een nieuw bestemmingsplan voor het kampeerterrein. Daarmee werd een uitbreiding met nog eens zevenhonderd slaappleaatsen mogelijk! De ambtelijke adviseur van het Ministerie van VROM zond een advies aan de Raad van State om alsnog het belangrijkste deel van het project niet goed te keuren.

Het kwam zelfs zover dat de bouw even werd stopgezet en dat de projectontwikkelaar dreigde met een eis tot schadevergoeding.

Om een lang verhaal kort te maken: het bezwaar van It Fryske Gea werd gedeeltelijk ongegrond verklaard en de bouw kon worden voortgezet. Het recreatiepark komt er dus gewoon. Er is al teveel geïnvesteerd, teveel gesubsidieerd en teveel beloofd. Een uiterst schrale troost voor It Fryske Gea is dat niet alle bedoelde aanlegsteigers gerealiseerd mogen worden!

... DE MENSENBELANGEN

Misschien is het toch wel 'aardig' om de sociaal-economische argumenten die vóór het recreatiepark pleitten eens op een rijtje te zetten. Hier komen ze:

- 1 De tijdelijke werkgelegenheid als gevolg van de bouw en de inrichting van het project levert vierhonderdvijftig arbeidsjaren op.
- 2 De blijvende werkgelegenheid levert honderdvijftig arbeidsjaren op. Daarvan kunnen vooral mensen met een LBO-niveau gebruikmaken. De gemeen-

te heeft daar juist grote behoefte aan.
3 De exploitatie van het project levert een regionaal inkomen van 18,2 miljoen gulden op.

4 Het project geeft een sterke impuls aan de kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van het toeristisch aanbod in de regio.

5 Indien het project niet doorgaat, zullen aanzienlijke subsidies ad circa zes miljoen gulden worden ingetrokken.

6 De gemeente heeft zelf al een bedrag van fl. 300.000 in het project gestopt: niet doorgaan = geld weggegooid.

7 De aannemer van de infrastructuur zal bij niet-nakomen van de overeenkomst een schadevergoeding kunnen eisen van circa zes miljoen gulden.

8 Ook de projectontwikkelaar zal in dat geval enorme schade lijden, die o.a. op de gemeente verhaald zal worden.

9 Het Ministerie van Economische Zaken heeft het plan vanaf het begin sterk gestimuleerd. Het project is van groot belang voor de regionale economie. Niet doorgaan zou een negatieve uitwerking hebben op andere investeringsplannen.

10 Zowel de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij als de Rijksplanologische Commissie achten de uitvoering van het project verenigbaar met de toekomstige natlandstatus van de Oude Venen.

De moraal van deze opsomming is duidelijk: hoe meer financieel-economische belangen een rol spelen,

hoe groter de kans dat de natuur het loodje legt!

... DE OTTER ZELF

En wat zal de eerste otter hiervan merken, als die wordt losgelaten in de Oude Venen?

Misschien niets of misschien zal hij vluchten - via speciaal voor het dier aangelegde plasbermen en rietkragen, zich moeiteloos verplaatsend langs ottervriendelijke oevers, door ottertunnels en langs vistrappen en otterrichels, want onbelemmerd vluchten kan weer...

LITERATUUR

- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1989. *De otter in perspectief*.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1990. *Natuurbeleidsplan*.
- Nolet, Bart & Arjen Hoekstra, 1990. Bevers in de Biesbosch. *Zoogdier*.
- Nolet, Bart, 1992. Biesbosch-bevers op een keerpunt. *Zoogdier*.
- Walter, Just, 1992. Perspectief voor de otter? *Zoogdier*.
- , 1992. It Fryske Gea vraagt opnieuw stopzetting project It Wiid. *Geaijs*.
- Goede, mr. J. de, 1992. *Pleitnotities* i.v.m. Kroonberoep 2 juni 1992.
- Kantelberg, Arno, 1992. Walibi in Friesland. *HP/De Tijd*, 5 juni.
- Hegener, Michiel, 1992. De geplande terugkeer van de otter. *NRC Handelsblad*, 24 april.
- Ruiter, F.G. de, 1992. Herkansing voor 'zeehondje van het zoete water'. *NRC Handelsblad*, 26 september.

kennen en daar het spel willen beëindigen, vermeld ik in dit artikel de exacte bepalingen.

Deel 5 (Slot) JACHTWET:

SPELREGELS VOOR DE JACHTSPORT

Heinz Stockmaan

De auteur verklaart de ingewikkelde eisen gesteld aan de verschillende soorten jachtveld en hekelt de onduidelijkheden in het verband tussen de jachtakte en dit jachtveld. Ook schetst hij de rechten van de grondgebruiker en diens begunstigden, en de rijke mogelijkheden tot het naar willekeur, maar met fraaie motivering, afwijken van de regels.

AFMETINGEN VAN SPEELVELDEN VOOR DE JACHT (A EN B)

Het is verboden te jagen in een veld dat niet voldoet aan de door de Minister van LNV, de Jachtraad gehoord hebbende, vastgestelde afmetingen (1,2). De thans geldende afmetingen zijn vastgesteld bij beschikking van de Minister van LNV van 20 maart 1978.

A1 JACHT OP GROFWILD, KLEINWILD, WATERWILD EN OVERIG WILD

Een jachtveld waarin met het geweer (3) wordt gejaagd door anderen dan de grondgebruiker, moet een aaneengesloten bejaagbaar oppervlak hebben van:

a per jachthouder ten minste 40 ha (b.v. 500 m x 800 m), waarop deze bevoegd is te jagen;

b bovendien ten minste X maal 40 ha extra, als er X personen zijn, uitgezonderd de jachthouder(s) genoemd onder a. en hun vrouw, kind, pleeg- of kleinkind (minimaal 16 jaar oud) en jachtopzieners die bevoegd zijn afzonderlijk te jagen. De grondgebruiker ¹⁾

SPELTERREINEN IN MATEN EN SOORTEN

Velden waarin met het geweer gejaagd wordt, moeten aan diverse minimumafmetingen voldoen. Het vaststellen daarvan is een taak van de politie (afdeling Bijzondere Wetten). Vooral als een jachtterrein in de buurt van die minimumafmetingen komt, is dat zeer tijdrovend. Om een idee van de minimale afmetingen te krijgen, moet men denken aan terreinen van 1000 m x 400 m en voor de jacht sport te water aan een plas van 100 m x 100 m die ligt in een plassegebied van 500 m x 200 m.

Tengevolge van bijvoorbeeld nieuwbouw, aanleg van recreatieplassen of doordat eigenaren hun grond niet meer verpachten aan een jager, kunnen terreinen onbespeelbaar zijn geworden voor de jacht met het geweer. De politie doet daar door tijdgebrek of om andere redenen opzettelijk vaak weinig aan. Als in de betreffende jachtcombinatie ook een politieambtenaar meejaagt, wil die een collega niet zijn sport

ontnemen. De jacht gaat dan minstens door tot de afloop van de huurperiode van zes jaar. Doch zolang niet een concurrerende buurman-jachthouder of een andere burger daartegen bezwaar maakt, kan dat nog langer voortduren.

Voor de speurders en puzzelaars onder u die een dubieus jachtterrein

Jacht: misschien 'sport' voor sterke jongens, zeker geen sport voor weerloze dieren, (foto: Jan van Dieren)

met geweer en een vergunning voor uitsluitend z.g. 'art. 8, lid 1'-wild, of degene aan wie hij dat recht voor een jaar heeft verhuurd, hoeft hierbij niet meegeteld te worden.

A2 CIRKELS EN RECHTE LIJNEN

Binnen het jachtveld moet een cirkel van 300 m diameter passen (4). Bij de oppervlakteberekening (5) vallen af en zijn niet bejaagbaar:

a gronden (of wateren) op meer dan 350 m (gemeten in rechte lijn binnen het betreffende jachtveld) vanaf het middelpunt van een cirkel van 300 m diameter die nog juist binnen de grenzen van het jachtveld past.
b de oppervlakte van water, indien in het jachtgebied ook ander wild dan waterwild voorkomt (b.v. ree, fazant, kraai, ekster, konijn, verwilderde kat, eekhoorn). Vijvers en sloten vallen voor de oppervlakteberekening dus eigenlijk altijd af. De betreffende wateren zijn wel bejaagbaar als het landgedeelte tenminste de vereiste $(1 + X)$ maal 40 ha bedraagt.

c begraafplaatsen. Fretteren met netten mag daar wel.

d bebouwde kommen der gemeenten en onmiddellijk aan die kommen grenzende tuinen. Fretteren met netten mag ook daar. Doch opgelet: er bestaan juridisch drie soorten bebouwde kommen. Uit jurisprudentie blijkt, dat onder de Jachtwet een buurtschap van tien huizen, in een groepje of langs een weg, al wordt aangemerkt als bebouwde kom.

A3 GRENSLIJNEN VAN HET SPEELVELD

Indien het jachtveld op een punt smaller is dan 50 m, is dat een volkomen scheiding (6).

Openbare verharde wegen (geen grind) voor vierwielige voertuigen, spoorbanen of dijken vormen geen scheiding indien het erachter gelegen gepachte veld groter is dan 5 ha (b.v. 200 m x 250 m) en ook niet als dat deel niet geheel omsloten is door andere jachtvelden (7).

Hoewel men op grond die men niet in eigendom of pacht heeft, zoals wegen of dijken, niet mag jagen, behoeven deze dus geen scheiding te vormen in een jachtveld. Zelfs een autoweg behoeft geen scheiding te betekenen.

Het is verboden zich met een geladen geweer te bevinden op

Jagers en jachtopzieners én politiemensen weten vaak niet, dat de jager zijn geweer dient te ontladen, voordat hij via de openbare weg van het ene deel van zijn jachtrevier naar het andere kuiert, (foto: Jan van Dieren)

*Jacht op uitsluitend waterwild mag worden uitgeoefend b.v. vanuit een bootje...
...of vanuit een jachthut die op allerlei tijdelijk of permanent natte plaatsen mag staan, maar in elk geval niet zomaar op het vasteland, (foto: Pieter Eibers)*

Hoe ingewikkelder, hoe mooier: Komen in een gemengd nat en droog gebied naast 'waterwild' ook b.v. reeën voor, dan wordt voor de oppervlakteberekening het water-areaal niet meegeteld. Is echter het droog oppervlak minstens 40 ha per jachtgerechtigde, dan mag er weer wel op dat 'waterwild' worden geschoten, (foto: Bas Weetink)

gronden waarop men niet bevoegd is te jagen - dus ook niet met een gebroken geweer dat nog patronen bevat. Het merendeel van de jagers denkt wél dat je daarmee over openbare wegen kunt paraderen, die gelegen zijn tussen jachtvelden. Ook jagend politiepersoneel en jachttopzichters menen vaak recht te hebben op dit genoeg. Zelf heb ik dit bijna aan den lijve ondervonden, toen een politiemann die op een openbare asfaltweg stond, zijn geweer leegvuurde op een overstekende haas, terwijl ik tussenin liep.

Het jachtveld geheel doorsnijdende wateren (ook die waartoe het 'genot van de jacht' zich uitstrekt) die niet over 2/3 van de lengte binnen dat jachtveld gedurende negen maanden per jaar minstens 10 m breed zijn, vormen ook geen scheiding (8). Er zijn echter jagers die vanaf de oevers schieten op watervogels in of boven openbare vaarwegen die door hun jachtveld lopen. Een watersporter die onlangs met zijn boot, twee net geschoten smienten (natuurlijk ter voorkoming van botulisme) uit een vaarwater viste, kon dus terecht vrolijk vaarwel zwaaien naar de met zijn apporteerhond op de oever staande schutter die onder het pseudoniem Meester in De *Nederlandse jager* leutert.

De grondgebruiker mag, volgens artikel 8, lid 1 van de Jachtwet, op eigen terrein (indien zonder jachtakte, dan zonder geweer) jagen op vossen,... (foto: Arnoud B. van den Berg)

...kraaien en een reeks van andere dieren, en dit 'genot' eventueel overdragen aan een ongelimiteerde reeks van door hem begunstigen (b.v. oompjes agent!), (foto: Pieter Eibers)

B JACHT OP UITSLUITEND WATERWILD

Jacht met het geweer op uitsluitend waterwild mag plaatsvinden hetzij vanuit een in het water liggende boot, hetzij vanuit een hut die óf in het water, óf op alleen bij eb droogvallende grond, óf op een geheel binnen het jachtveld gelegen eiland staat (9).

Bij deze jacht moet het jachtveld een aaneengesloten oppervlak hebben van ten minste 1 ha (10).

Is het daartoe behorend aaneengesloten water oppervlak kleiner dan 10 ha, dan moet daarbinnen een cirkel met een middellijn van 30 m passen, en dit wateroppervlak onderdeel zijn van een aaneengesloten watercomplex van 10 ha met een ingeschreven cirkel van minstens 100 m in diameter. Is bedoeld water oppervlak ten minste 10 ha groot, dan moet ook daarin een ingeschreven cirkel met een doorsnede van 100 m passen (11).

Indien het genoemde wateroppervlak of watercomplex op een punt smaller is dan 100 m, is dat een volkomen scheiding (12). Voorbeeld: Een circa 150 m brede rivier moet over een lengte van zeg 700 m ook tussen de kribben steeds minstens 100 m breed zijn. In principe kunnen op zo'n rivierdeel dan zeven houders van de jacht op waterwild, ieder vanuit zijn eigen bootje, op watervogels knallen, waarbij elk van hen bijvoorbeeld een jachtveld van 2 ha tussen de 200 m van elkaar gelegen zomerdijken heeft. Op de oevers en de kribben mag dan echter niet gejaagd worden.

JACHT EN DE RECHTEN VAN DE GRONDGEBRUIKER

De grondgebruiker heeft het recht op de door hem gebruikte grond te jagen op houtduiven, zwarte kraaien, kauwen, Vlaamse gaaien²⁾, eksters, konijnen, vossen en verwilderde katten, ook als de eigenaar van de grond de jacht verhuurd heeft aan andere schutters (13). De grondgebruiker mag dit doen zonder jachtakte als hij geen geweer gebruikt, dus met knuppels, vangnetten en geoorloofde vangkooien.

De grondgebruiker mag, mits in het bezit van een jachtakte, op zijn erf op bunzings en hermelijnen jagen (met kastvallen) (14). Tot 1987 mocht hij dit ook op de wezel.

De grondgebruiker mag d.m.v. een onbeperkt aantal schriftelijke

vergunningen de in de twee alinea's hierboven genoemde jacht toestaan aan anderen (15). Daar deze vergunningen hoogstens één jaar geldig zijn, moeten ze elk jaar vernieuwd worden.

De grondgebruiker of degene die hij vergunning heeft gegeven, moet voor de jacht met het geweer op 'art. 8, lid 1'-wild, een aaneengesloten bejaagbaar jachtveld hebben van tenminste 40 ha (16). Grondgebruikers geven deze vergunningen vaak aan politiemensen. Voor de grondgebruiker kan dit het voordeel hebben dat er niet op hem gelet wordt inzake overtredingen van de Jachtwet en natuur- en milieuwetten.

De politieambtenaren kunnen op die manier gratis konijn op tafel brengen - bij minder dan 40 ha d.m.v. fretteren met netten. Door van meer grondgebruikers artikel 8-vergunningen te verwerven kunnen zij het recht voor de minimaal vereiste 40 ha vergaren, en mogen dan, mits voorzien van jachtakte, vermomd als jager op pad met het geweer en de opsporing en vervolging inzetten van konijnen en vossen, die ze krachtens hun moordbrevet ook nog mogen executeren.

Is er een jachtclub met een zesjarig jachthuurcontract voor een jachtveld van minstens 40 ha, dan kan in datzelfde veld de jacht op het 'art. 8, lid 1'-wild tussendoor overgaan van de ene op de andere jagende grondgebruiker en de jaarlijks begunstigde jachtvrienden van de nieuwe gebruiker.

Wil van een rechtsgeldig contract van huur en verhuur van het genot van de jacht sprake zijn, dan moet dit een deugdelijke aanduiding bevatten van het terrein waarop het contract betrekking heeft.

ERNSTIG GEBREK IN DE JACHTAKTE

Vraag 11 die in het aanvraagformulier voor de jachtakte beantwoord moet worden, luidt: *'Waar ligt het jachtveld en hoeveel ha is het groot? Nauwkeurig omschrijven, zo mogelijk met vermelding van kadastrale aanduiding of overlegging van een kaart.'* De jager die alléén jaagt of als leider van een jachtclubje, en de grondgebruiker die met het geweer jaagt, behoeven dus slechts een jachtakte met vermelding van kadastrale nummers bij zich te hebben. Controle in het veld door de politie is daardoor volslagen onmogelijk: een kaartje is niet verplicht.

Zelfs Willie Wortel kan niet een puzzelprent van alle velden in een gemeente met alle kadastrale nummers erbij in zijn hoofd hebben. Naar verluidt zou het eiland Goeree-Overflakkee momenteel tienmaal zo groot zijn als men de in de papieren van alle jachtgerechtigden vermelde aantallen hectares bij elkaar zou optellen. De afdeling Bijzondere Wetten van de politie faalt daar schromelijk in haar controlerende taak. Het zal in de meeste gemeenten met een groot buitengebied dat verdeeld is over veel eigenaren, niet veel beter zijn.

De doorsneepolitieman of -vrouw kan onmogelijk op de hoogte zijn van alle veldregels. Controle in het veld wordt door twee omstandigheden extra bemoeilijkt:

1 De geldigheid van de jachthuurcontracten wordt gecontroleerd bij de indiening, vóór 1 april, van de aanvraagformulieren voor een jachtakte³⁾. Tegen de tijd van Hubertusdag - 3 november, in het jachthoogseizoen - kan b.v. een deel van het veld niet meer bejaagbaar zijn, omdat het betreffende huurcontract inmiddels verlopen is.

2 Bovendien kan een jager zijn akte hebben op basis van een veld dat 100 km ligt van het veld waarin hij jagend wordt aangetroffen. Tot op heden kan dat helaas legaal zijn. De KNJV beweert dat de jager zijn veld kent en weet wat erin groeit en bloeit; dit geldt helaas slechts voor een miniem percentage van haar leden.

Voor de controle én de fauna zou het een verbetering zijn, als er alleen nog gespeeld mocht worden op velden die in de jachtakte vermeld zijn, en ook als de begin- en einddatum van de daarin vermelde jachthuurcontracten alleen maar 1 april mogen zijn.

UITZONDERINGEN OP DE SPELREGELS

Door of namens de minister kan 'in bijzondere gevallen' van de in het voorgaande genoemde regels afgeweken worden (17).

De minister kan, na overleg met de Jachtraad, aan jagers met een te klein jachtveld, van wie 'niet redelijkerwijze' gevergd kan worden dat zij de jacht afstaan aan anderen, toch een vergunning geven voor de jacht (18).

Deze uitzonderings-vergunningen komen weinig voor in verhouding tot het aantal terreinen waarin op papier in overeenstemming met de normale

afmetingen legaal gejaagd wordt, doch die bij kritische beschouwing toch niet voldoen aan de vereiste afmetingen!

UITZONDERINGEN

GEEN UITZONDERING

In de Jachtwet wemelt het trouwens van de bepalingen die de Minister van Natuurbeheer de bevoegdheid geven naar eigen idee van de wet af te wijken - wat hij in de regel doet ten voordele van de plezierjacht.

Berucht is artikel 53, dat het ministerie ook gebruikte bij zijn verdediging tegen de aanklacht van SKF in de Rotganzenaffaire ⁴). Dit artikel biedt de minister (in het aangehaalde geval: Braks) de bevoegdheid om in afwijking van praktisch alle jachtwetsvoorschriften te laten jagen op door hem aangewezen diersoorten, als hij (voorgeeft dat hij) daarmee schade wil voorkomen of bestrijden (19).

Het enige wat de minister niet mag is: a het laten jagen (anders dan met kastvallen) op zon- en feestdagen (20). Zowaar een bepaling in de Jachtwet die een (onbedoeld) voordeel voor de fauna is!

b het laten jagen met geweer zonder WA-verzekering tegen jachtongelukken (21). Dit is voornamelijk van belang voor jagers onderling, en onbeduidend voor de fauna. Voor toeschouwers van het jachtspel kan het misschien een geruststelling zijn dat, indien zij dodelijk getroffen worden, hun nabestaanden fl. 500.000 kunnen vorderen van de (verzekeringsmaatschappij van de) schutter. Bij meer slachtoffers moet deze 'jachtbuit' overigens door de belanghebbenden 'naar evenredigheid' worden gedeeld, c het gebruik toestaan van gifreien of vergiftigd aas (22). Dit is verboden dankzij een initiatief van SKF bij de jachtwetswijziging in 1977.

BESLUIT

Ik hoop in de hier eindigende artikelenreeks u enig inzicht te hebben geschonken in de inhoud en toepassing (lees: het gebruik en misbruik!) van de Jachtwet. Hopelijk heb ik u daardoor argumenten verschaft om jagers en jachtgezinden van repliek te dienen. Heel blij zou ik zijn als dit inzicht u zou helpen om 'met de wet in de hand' de jagers hier en daar al was het maar een klein stukje van hun heilloze liefhebberij te benemen.

VERWIJZINGEN

De nummers in de tekst verwijzen naar de volgende artikelen uit de Jachtwet (JW) en haar bijlagen:

- 1 JW art. 26, lid 1b
- 2 JW art. 21, lid 1
- 3 JW bijl. K, art. 1, lid 1
- 4 JW bijl. K, art. 1, lid 3
- 5 JW bijl. K, art. 2, lid 1 & 2
- 6 JW bijl. K, art. 2, lid 3
- 7 JW bijl. K, art. 3, lid 1
- 8 JW bijl. K, art. 3, lid 2
- 9 JW bijl. K, art. 4, lid 1
- 10 JW bijl. K, art. 4, lid 2
- 11 JW bijl. K, art. 4, lid 2a,b
- 12 JW bijl. K, art. 4, lid 3
- 13 JW art. 8, lid 1
- 14 JW art. 8, lid 2
- 15 JW art. 8, lid 3
- 16 JW bijl. K, art. 1, lid 2
- 17 JW bijl. K, art. 5
- 18 JW art. 21, lid 2
- 19 JW art. 53, lid 1
- 20 JW art. 26, lid 1k
- 21 JW art. 12a,b
- 22 JW art. 53, lid 3

NOTEN

- 1) Verdere toelichting in het gedeelte 'Jacht en rechten van de grondgebruiker' hieronder.
- 2) De jacht op de Vlaamse gaai is gesloten van 1 mei t/m 15 juli.
- 3) Jachtakten voor volwassenen zijn een jaar geldig, van 1 april tot 1 april, en hebben een rode kleur. Kinderen van de jachthouder in de leeftijd van 16 tot 21 jaar die bij hem inwonen, krijgen een blauwe jachtakte en mogen solo jagen. Kinderen in de leeftijd van 16 en 17 jaar behoeven geen jachtakte te hebben, mits ze onder toezicht staan van hun pa of ma met jachtakte, of schriftelijke toestemming hebben van deze pa of ma, maar ook dan onder toezicht van iemand met jachtakte. Niet inwonende kinderen in de leeftijd van 18,19 of 20 jaar, b.v. studerende prinses, mogen dus alleen maar met het geweer jagen, indien zij in het bezit zijn van het KNJV-jachtdiploma en een rode jachtakte.
- 4) Ondanks de vele door voormalig Minister van Natuurbeheer Braks versleten advocaten die moesten pleiten voor bejaging van rotganzen op grond van o.a. artikel 53, is het SKF alleen dankzij de Europese Richtlijn ter bescherming van vogels gelukt deze trekvogels te beschermen. (Zie voor een volledige bespreking van deze zaak Argus 1990(1), blz. 5 e.v.)

OPROEP *aan de Nederlandse politieke partijen.*

Het Platform Verantwoord Fauna-beleid (waar onder andere SKF aan deelneemt) roept de politieke partijen op, om in hun verkiezingsprogramma 1994 -1998 de volgende passage op te nemen:

'In het wild levende zoogdieren en vogels zijn bezit van de gemeenschap en worden wettelijk beschermd. Jacht op deze dieren is alleen aanvaardbaar bij ernstige schade, indien andere middelen ter voorkoming van schade hebben gefaald.'

Het Platform doet in het bijzonder een beroep op alle natuur- en dierenbeschermers die lid zijn van een partij of daar contact mee hebben. Wij vragen hen bij hun landelijke of regionale bestuur te bevorderen dat zo'n passage in het verkiezingsprogramma van de partij wordt opgenomen.

Nog steeds worden elk jaar ruim twee miljoen vogels en zoogdieren geschoten, louter voor de sport en het genoegen van een kleine groep. Het is hoog tijd dat de politiek een einde aan deze plezier- en consumptiejacht maakt. De overheid heeft officieel erkend dat alle dieren een eigenwaarde hebben, die los staat van het menselijk belang. Daarom verdienen dieren onze bescherming.

Indien meerdere partijen een passage, zoals hierboven wordt voorgesteld, in hun verkiezingsprogramma opnemen, kan dit beleid hopelijk in een volgend regeerakkoord worden vastgesteld.

OPROEP

De redactie van Argus is op zoek naar één of meer personen die onze gelederen willen komen versterken. Met name zijn wij op zoek naar mensen die reportages en / of interviews voor ons willen gaan maken. Zowel volledige redactieleden als ook vaste medewerkers die af en toe een artikel willen verzorgen zijn van harte welkom. Wanneer uw belangstelling is gewekt verzoeken wij u vooral te reageren door een briefje te sturen naar ons secretariaat: Amsteldijk Noord 135, 1183 TJ Amstelveen of te bellen telefoon (020) 6 41 07 98.

VZZ VIERT 'NATTE VERJAARDAG'

INLEIDING

Aanleiding voor de *Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (vzz)* tot het houden van een *studiedag* op 12 november 1992 was haar 40-jarig bestaan. Voor deze dag was het thema *Zoogdieren en wetlands* gekozen vanwege de *'geringe aandacht die zoogdieren (in tegenstelling tot vogels en planten) tot nog toe in het beleid en beheer van wetlands gekregen hebben'*. Uit de op die dag gehouden lezingen bleek dat kennis betreffende de relatie zoogdieren-natlanden echter wel degelijk aanwezig is. In Nederland, dat vele waterrijke gebieden kent, is 40-50% van de totaal circa vijftig soorten tellende zoogdierfauna direct of indirect van deze natlanden afhankelijk.

OPENING VAN DE DAG

Mevrouw T. Poortenaar-Sikkema, gedeputeerde Natuur en Landschap van de provincie Utrecht, verrichtte de opening van de dag. Zij merkte op dit niet alleen als formaliteit te doen maar ook omdat zijzelf en de provincie zich betrokken voelen bij het (uitvoeren van het) *Natuurbeleidsplan (NBP)* van de regering. Dit NBP is vooral gericht op duurzaam behoud, herstel en ontwikkeling van belangrijke ecosystemen binnen de *Ecologische hoofdstructuur (EHS)*, waarbij de zogenaamde aandachtssoorten om meer specifieke maatregelen vragen. Overigens was men reeds in de jaren '70 actief met natuurontwikkeling langs de oevers van de rivier de Eem.

VOORDRACHTEN

Naast het noemen van de problemen die zoogdieren met betrekking tot hun natlanden kunnen ondervinden (onder andere vervuiling, verdroging, verstoring, verslechtering van habitat-kwaliteit - waaronder voedselaanbod en schuilgelegenheid) ging de heer R. van Apeldoorn van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN) tijdens zijn lezing in op het probleem van de **VERSNIJPERING VAN LEEFGEBIEDEN**. Spreker nam als voorbeeld het aantalsverloop bij het Amerikaanse prairiehoen en gaf de analogie aan voor zoogdieren, zoals de otter.

In 1840 kwam het prairiehoen in grote aantallen in een aaneengesloten leefgebied voor. De volgende 40 jaar zorgden jacht en verlies aan biotoop voor sterke afname van het aantal. Bovendien leidde het toenemend biotoopverlies tot opdeling van het leefgebied, waardoor geschikte terreinen met hun deelpopulaties steeds verder uit elkaar kwamen te liggen. Vanwege de drastische achteruitgang van het prairiehoen werd aan één deelgebied de status van reservaat toegekend. Hoewel deze maatregel de populatie inderdaad deed toenemen, kon niet verhinderd worden dat het prairiehoen door twee kort op elkaar volgende strenge winters, later gevolgd door ziekte, uiteindelijk in 1932 uitstierf. (In 1927 bestond de populatie nog slechts uit twee manlijke exemplaren).

Naast het feit dat een leefgebied een minimale grootte moet hebben, wil een populatie zich er kunnen handhaven,

Slecht beleid: In een 'vergeten', onbeschermde gebied in Zeeland blijkt een evenzeer 'vergeten', vitale populatie noordse woelmuizen te huizen. Het geboortenoverschot daarvan zou aantalsarme gebieden kunnen ondersteunen of zelfs hele gebieden (her)koloniseren. (foto: Pieter Eibers)

moet er ook een minimale (de 'effectieve') populatiegrootte zijn. In het laatste geval zullen toevalsprocessen in het algemeen minder van invloed zijn. Opgemerkt dient te worden dat de 'door versnippering verhoogde uitsterfkans van kleine, min of meer geïsoleerde deelpopulaties verminderd zou kunnen worden door uitwisseling van individuen tussen deze deelpopulaties'. Uitgaande van een optimale habitatkwaliteit en uitwisseling van enkele dieren per generatie komt Van Apeldoorn voor bijvoorbeeld zeehonden tot een effectieve populatiegrootte van twintig vruchtbare vrouwtjes.

Uit een onderzoek, waarbij circa honderd Nederlandse natlanden betrokken waren, bleek dat ongeveer de helft van de waterrijke gebieden eigenlijk te klein is voor middelgrote en grote zoogdieren en dat 40-50% van de kleine zoogdier-soorten het dichtstbijzijnde natland niet kan bereiken.

Verder noemde Van Apeldoorn nog als voorbeeld van een slecht op de praktijk afgesteld beleid een zeker in Zeeland gelegen terrein. Dit onbeschermde gebied blijkt namelijk een belangrijk brongebied te zijn van de noordse woelmuis, die juist in het NBP als aandachtssoort wordt genoemd. Door het geboortenoverschot in het brongebied kan het een belangrijke functie vervullen in het ondersteunen van aantalsarme gebieden en/of het (her)koloniseren van gebieden.

De heer P.J.H. Reijnders (IBN) besprak **DE GRIJZE EN DE GEWONE ZEEHOND**. Bij de grijze zeehond is er sinds de jaren '80 sprake van een spontane hervestiging in de Nederlandse Waddenzee. Deze vestiging werd mogelijk door migratie van vooral jonge dieren, afkomstig van de voor de Engelse noordoostkust gelegen Farne-eilanden, én door de aanwezigheid van een geschikte ligplaats²). Als men ziet dat de populatie zich heeft ontwikkeld tot circa honderdvijftig individuen in 1992, en veronderstelt dat de dieren zich in redelijke aantallen gaan voortplanten, kan men aannemen dat de grijze zeehond definitief is teruggekeerd in Nederland. Uit berekeningen die gebaseerd zijn op het gegeven dat er voldoende geschikte ligplaatsen in de Waddenzee voorkomen, volgt voor het jaar 2000 een aantalsverwachting voor de populatie grijze zeehonden van enige honderden dieren. De habitat van de grijze zeehond in de Nederlandse Waddenzee is echter suboptimaal, aldus Reijnders. In een dynamisch systeem als de Waddenzee verplaatsen de platen en geulen zich voortdurend. Zo blijft

De grijze zeehond heeft door spontane migratie over de Noordzee sinds de jaren '80 een levensvatbare populatie gevestigd in onze Waddenzee, (foto: Martijn de Jonge)

de ligplaats de Engelschoek tussen Vlieland en Terschelling sinds 1990 niet meer permanent droog met als gevolg dat een nabijgelegen, tot op heden nog wel geschikte zandplaat, de Richel, door de dieren werd betrokken. Onder de huidige omstandigheden lijken er in de Waddenzee echter niet voldoende geschikte ligplaatsen aanwezig te zijn.

Interessant in dit verband is de beleidsvisie van de regering over natuurbehoud en natuurontwikkeling in de Waddenzee. In ons geval betreft het de keuze: het aantal grijze zeehonden tot enkele honderden te doen toenemen d.m.v. daarvoor actief te treffen maatregelen óf de ontwikkeling pp haar beloop te laten, waarbij slechts het gebied waar de bestaande populatie zich ophoudt voor bepaalde tijd gesloten wordt. Helaas voor de grijze zeehond kiest de politiek hoogstwaarschijnlijk voor de laatste mogelijkheid.

Wat betreft de gewone zeehond wordt hier alleen vermeld dat de, zich herstellende, populatie bij de laatste telling in 1992 uit negenhonderdzestig exemplaren bestond.

Andere lezingen op deze dag, door resp. de heren B. Nolet (IBN), A.W.J.J. de Jongh (Otterstation Nederland) en K. Kapteyn in samenwerking met K. Mostert (veldwerk-groep vzz resp. Noordhollandse Zoogdierstudiegroep), betroffen de door de mens nagestreefde hervestiging van bever- en otterpopulaties en het gebruik van natlanden als foerageergebied door bepaalde vleermuissoorten.

MANIFEST

De Vereniging bracht ter gelegenheid van haar jubileum een manifest uit getiteld *Bedreigingen en kansen voor zoogdieren en wetlands*, waarin de situatie van zoogdieren in watergebieden wordt beschreven en waarin concrete aanbevelingen aan rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen en natuurbeschermingsorganisaties worden gedaan om de situatie van zoogdieren te verbeteren. Punten van actie betreffen: het terugdringen van verontreiniging en verdroging, het afstemmen van het beheer van moerassen op zoogdieren, het opstellen van een onderzoeksprogramma voor zoogdieren en watergebieden,

het versneld herstellen van bekenstelsels en het versnellen van de uitvoering van het NBP. Voor de concrete aanbevelingen wordt hier naar het manifest verwezen (te bestellen bij de VZZ³)).

De eerste twee exemplaren van het manifest werden door VZZ-voorzitter S. Broekhuizen aan de vertegenwoordigers van Provinciale Staten en de waterschappen overhandigd.

BESCHERMING VAN WATERGEBIEDEN

De heer H.J. Muntingh (lid Europees Parlement) gaf in zijn lezing mogelijkheden aan om de waterrijke gebieden op Europees niveau te beschermen.

Allereerst is er de *Conventie van Ramsar* (1971) die voluit *Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels* genoemd wordt. Eén van de overwegingen voor het organiseren van deze Conventie was het gebruik van watergebieden in verschillende landen door trekkende vogels.

Inmiddels kunnen natlanden ook beschermd worden via de *EG-Habitatrichtlijn*, welke in mei 1992 door de Europese Commissie aanvaard is. Deze Habitatrichtlijn heeft ten doel *bij te dragen tot het waarborgen van de biologische verscheidenheid door het instandhouden van de natuurlijke en semi-natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in de Europese Gemeenschap*. Op basis van deze richtlijn zal, onder de naam *Natura 2000*, een coherent Europees ecologisch netwerk worden gevormd van speciale beschermingszones. Voorts wordt een aantal specifieke maatregelen voorzien ter bescherming van soorten⁴) van 'communautaire betekenis', aldus geformuleerd in het *Meerjarenprogramma natuur en landschap 1992-1996*.

Helaas blijkt in de praktijk dat het invoeren van dergelijke internationale regelingen in de nationale wetgeving zeer veel tijd vraagt: men denke aan de EG-Vogelrichtlijn! Voor de zoogdieren is het echter wel de hoogste tijd!

AFSLUITING VAN DE DAG

Tot besluit feliciteerden de deelnemers aan deze geslaagde studiedag het bestuur van vzz onder het genot van 'iets nats'.

Anita Bruins Slot

NOTEN

1) Onder 'wetlands' worden natuurlijke, waterrijke gebieden verstaan, welke onder andere in te delen zijn in: veenmoerassen, meren, rivieren- en bekenstelsels, delta- en waddengebieden. - Het verdient de voorkeur i.p.v. het Engelse woord goed Nederlands te gebruiken: 'natlanden' (tevens het meest handzame woord voor de officiële status), 'waterrijke gebieden', 'natte gebieden', 'watergebieden'.

2) Hiermee wordt een (hoge) zandplaat/-bank bedoeld, die bij normaal hoogwater niet (geheel) onder water loopt en waar weinig verstoring (door recreatie en scheepvaart) optreedt; pasgeboren (langharige) jonge zeehonden moeten ongeveer 3-4 weken 'op het droge' blijven.

3) Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht.

4) Alle bedreigde en kwetsbare Nederlandse zoogdiersoorten die in natlanden voorkomen, worden op de bij de richtlijn opgestelde soortenlijsten genoemd - behalve de waterspitsmuis.

FINANCIËEL JAARVERSLAG JACHTFONDS 1990

Het Jachtfonds is als openbaar lichaam ingesteld door de Jachtwet en heeft tot taak 'het instandhouden te bevorderen van alle wild, behalve de soorten genoemd in artikel 8 van de Jachtwet (kraaiachtigen, verwilderde katten, vossen, konijnen en houtduiven)'. Het tracht dat doel te bereiken door het stimuleren van o.m. wetenschappelijk onderzoek, voorlichting, opleiding, maatregelen tot voorkoming van wildschade en/of het verlenen van tegemoetkomingen in wildschade. (*Jachtwet, art. 2 8*)

Het Jachtfonds brengt jaarlijks een financieel verslag uit aan de minister, die dit vervolgens voorlegt aan de Algemene Rekenkamer en aan de Tweede Kamer. Aldus is het een openbaar stuk. (*Jachtwet, art. 34*)

Lezing van het Jaarverslag 1990 ¹⁾ levert interessante informatie op. Zo blijken de inkomsten van het fonds voornamelijk te worden gevormd door ruim fl. 2,5 miljoen als *bijdrage uit de rijkskas* en ruim fl. 1,5 miljoen als de *bijdragen van de 33.000 jachtaktehouders* (ongeveer fl. 50,- per akte).

De uitgaven ²⁾ bestaan voor het grootste deel uit *tegemoetkomingen in schade*, te weten ruim fl. 3 miljoen, waarvan:

- voor bejaagbaar wild fl. 647.000,-

[hieronder voor: meerkoeten/smienten bijna fl. 400.000, wilde zwijnen fl. 85.000, hazen ruim fl. 40.000, wilde eenden fl. 33.000, fazanten ruim fl. 20.000, konijnen fl. 20.000, kraaiachtigen fl. 15.000, reeën fl. 6.000 en houtduiven fl. 2.500]

Totaal aantal toegewezen schadeverzoeken: 331; gemiddeld fl. 2.000 per schadegeval.

- voor onbejaagbaar wild fl. 2.525.000

[hieronder voor: ganzen ruim fl. 2,3 miljoen, roeken ruim fl. 150.000 en dassen fl. 68.000]

Totaal aantal toegewezen schadeverzoeken: 1095; gemiddeld nog geen fl. 2.500 per schadegeval.

Opmerking: Ganzen worden als 'onbejaagbaar' beschouwd, omdat de jacht op kleine rietgans, rot- en brandgans is gesloten, en op grote rietgans, kolgans en grauwe gans slechts is toegestaan tot 10.00 uur v.m.

- voor vogelwetvogels fl. 96.000

[hieronder voor: verwilderde knobbelzwanen bijna fl. 50.000, kleine zwanen fl. 6.000 en scholeksters bijna fl. 12.000]

Totaal aantal toegewezen schadeverzoeken: 80; gemiddeld fl. 1.200 per schadegeval.

Hieruit blijkt dat in totaal ruim fl. 2,6 miljoen wordt uitgekeerd voor schade door alle beschermde en onbejaagde soorten tezamen en inbegrepen alle ganzeschade, een bedrag vrijwel gelijk aan de bijdrage uit de rijkskas. Het zijn aan-

Het overgrote merendeel van de door het Jachtfonds uitgekeerde vergoedingen wegens wildschade is van geringe omvang. - kleine zwaan (foto: Pieter Eibers)

Tot de constructieve uitgaven van het Jachtfonds behoren die voor de aanleg van dassentunnels onder dieronvriendelijke obstakels zoals wegen. (foto: Pieter Eibers)

zienlijke geldbedragen, maar relatief is het niet veel, vergeleken met de totale jaarlijkse omzet in de land- en tuinbouw van circa 40 miljard gulden.

Ook het aantal schadegevallen (1.506) valt mee vergeleken met het totaal aantal boeren- en tuindersbedrijven in Nederland, en ook het gemiddeld schadebedrag is niet hoog op de totale bedrijfsvoering: rond fl. 2.000 per geval.

Het merendeel van de schadeverzoeken kwam uit de regio's Friesland, Noord-Holland, westelijk Noord-Brabant en Zeeland.

Verdere uitgaven van het fonds betreffen de *bevordering van de wildstand* en het *voorkómen van schade*:

- verlaging of verwijdering van grofwildrasters bij o.a. het Staatswildreservaat te Ugchelen, de landbouwenclaves Groenendaal en Hindekamp (Ede) en rond het Vierhousterbos, met in het laatstgenoemde bos rasteraanleg rond aangrenzende landbouwpercelen fl. 389.000

- aanleg grofwildrasters rond elf landbouwpercelen in het Speulder- en Sprielderbos fl. 68.000

- onderhoud van zeventien voerakkers en -weiden voor roodwild op de Veluwe fl. 27.000

[bijdrage voor een voerakker fl. 800 per ha, voor een voerwei fl. 400 per ha]

- andere biotoopverbeterende projecten (13) fl. 27.000

- maatregelen ten behoeve van de das fl. 15.000

[w.o. aanleg van een dassentunnel in Gaasterland fl. 2.500 en van dassenkerende rasters bij Groesbeek fl. 5.500, alsmede bijdragen aan de Vereniging Das en Boom voor de verzorging van hulpbehoevende dassen: fl. 200 per maand per das, totaal bijna fl. 7.000]

- bijdragen t.b.v. het jachttoezicht fl. 1.400

- maatregelen ter voorkoming van ganzeschade fl. 157.000

[hoofdzakelijk bedrading over kwetsbaar grasland op Texel (400 ha) en in

Een relatief grote schadepost voor het Jachtfonds is de vergoeding van vraat door, vaak samen foeragerende, smienten en meerkoeten.

De post ganzen- schade is veruit de grootste onder de door het Jachtfonds betaalde wildschadevergoedingen . - brandganzen en rotganzen

Omdat de jacht op b.v. de kolgans slechts vóór 10 uur 's morgens mag plaatsvinden, wordt de soort als 'onbejaagbaar' beschouwd. - Zouden er dan eigenlijk nog grotere slachtingen onder onze ganzenpopulaties moeten worden aangericht? (foto's: Pieter Eibers)

Zeeland, en de kosten van verjaging door de plaatselijke wildbeheers-eenheden op Texel, Terschelling, Schiermonnikoog en in Zeeland: aanschaf van knalapparaten en rotjes, en kilometervergoeding voor autogebruik] - gedoogovereenkomsten voor dassen (179) en kleine rietganzen (2) fl. 90.000
- kosten van de z.g. Zwanenschutters fl. 28.000

Ook aan *onderzoek en voorlichting* werden aanzienlijke bedragen uitgegeven:

- begrazingsonderzoek van ganzen op akkerbouw (Centrum voor Landbouw en Milieu, en RIN) fl. 200.000
- kosten van de z.g. 'ganzenflappers' t.b.v. registratie en onderzoek fl. 2.000
- ganzenfilm van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels fl. 50.000
- herschrijven jacht cursus door de Stichting Jachtopleidingen

Nederland fl. 20.000

- bijscholingscursus van de Vereniging van Nederlandse Jachtopzichthouders fl. 21.000
- cursus patrijzenbeheer door de Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu fl. 10.000
- drukwerk van Symposium Hoenderachtigen fl. 7.500

Jaarlijkse subsidies werden gegeven aan:

- Vereniging het Reewild fl. 4.000
Deze vereniging ontving tevens voor haar regionale trofeeënshows fl. 20.000
- Vereniging tot Behoud van het Veluws Hert fl. 3.000
- Vereniging Wildbeheer Veluwe fl. 4.000
Tevens werd voor twee beleidsmedewerkers van deze vereniging betaald fl. 15.000
- IWRB fl. 9.500
- Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming fl. 4.000
- Stichting Wildbeheer Veluwe voor de roodwildtrofeeënshow in het Aardhuis fl. 4.000
- Stichting Nederlands Jachtmuseum fl. 97.000

De *KNJV* tenslotte ontving fl. 174.000

[hieronder voor het blad *De Nederlandse Jager* fl. 40.000, literatuur- verspreiding fl. 10.000, voorbeeld-jachtveld Haarzuilens fl. 15.000, voor- lichtingsmateriaal en folders fl. 19.000, aanschaf audiovisuele middelen fl. 10.000, regiostands fl. 18.000, voorlichting politiestolen en gratis abonnementen voor wildschadecommissies en politiebureaus fl. 22.000, bekwaamheidsproeven jachthonden fl. 9.000, onderhoud schietbanen fl. 21.000]

Hieruit blijkt dat forse subsidies en bijdragen worden betaald aan particuliere jagersverenigingen en aan instel- lingen die hen ondersteunen of hun ideeën verspreiden: bij elkaar ruim fl. 300.000. De individuele bijdragen van de jacht-aktehouders aan het fonds vloeien aldus voor een deel naar henzelf terug.

Beter en zuiverder zou het zijn deze bijdrage te laten vervallen en de subsidiëring van de particuliere jacht niet via een openbaar lichaam te laten lopen, maar aan de jagers zelf over te laten.

Men zou het Jachtfonds moeten omzetten in een geheel uit rijks gelden betaald Faunaschadefonds, dat schadevergoeding en -preventie alsmede gedoogcontracten en andere schadebeperkende maatregelen financiert betreffende alle (!!) in het wild levende vogels en zoogdieren, niet alleen (zoals thans) voor de huidige 'wild'-soorten en ten behoeve van de huidige jachtpraktijk.

A.J. Cnoop Koopmans

NOTEN

1) Bij het ter perse gaan van dit artikel waren de jaarverslagen over 1991 en 1992 nog niet beschikbaar.

2) Bedragen onder fl. 2.000 zijn meestal afgerond op een veelvoud van fl. 100, die tussen fl. 2.000 en fl. 10.000 op een veelvoud van fl. 500, daar- boven op een veelvoud van fl. 1.000.

STOP DE IMPORT VAN TROPISCHE VOGELS

Vogelbescherming Nederland in Zeist voert actie voor een totaal verbod op de import van tropische vogels in de EG. Zij vraagt daarbij hulp van iedereen die de wilde vogels een warm hart toedraagt.

Over de hele wereld worden jaarlijks ongeveer 8 miljoen vogels uit de natuur weggevangen om aan de vraag van de handel te kunnen voldoen. Nederland speelt daarbij een bedenkelijke rol: ons land is het derde importland van tropische vogels ter wereld. Verreweg de meeste vogels overleven de vangst en de reis niet. Niet meer dan ruwweg 20% van het aantal gevangen vogels komt levend in Nederland aan. Dat betekent dat voor elke wilde vogel die Nederland levend bereikt, er onderweg (ergens tussen de vrije natuur en Schiphol) vier gestorven zijn. Het is haast niet te geloven, maar deze handel is nog legaal ook.

Verbetering van het transport lijkt misschien een oplossing, maar is het niet. Alleen een totaal importverbod is echt afdoende, want ook de vogels die het wel halen, zijn er dikwijls slecht aan toe. Een aanzienlijk aantal daarvan sterft binnen korte tijd na aankoop door een 'liefhebber' (de nadruk weer eens op 'hebber') alsnog aan ziekte of verzwakking ten gevolge van de reis. En zo houdt de vraag zichzelf in stand, want zo'n verloren vogel moet natuurlijk weer vervangen worden...

Ook moeten we ons niet laten misleiden door verhalen dat de aangeboden vogels in de natuur toch geen overlevingskansen zouden hebben, doordat het bos gekapt dreigt te worden (waar hebben we dat meer gehoord?). Zolang er afnemers zijn die hoge prijzen willen betalen voor exotische vogels, zijn die vogels 'handel' en daarmee het doelwit van vangers en handelaren. En al rapporteren sommige exporterende landen, waaronder Senegal, India en Peru, heel precies hoeveel vogels ze uitvoeren, die rapportage voorkomt de bedreiging van de wilde

vogels op geen enkele manier. De gevolgen van de vangst voor de natuur worden namelijk niet bijgehouden, zodat er soorten dreigen uit te sterven. 'Op is op' krijgt in dat verband wel een heel wrange betekenis.

Vogelbescherming Nederland roept eenieder daarom op, om vooral geen uit het wild afkomstige vogels te kopen, als er dan toch tropische vogels in huis moeten komen. Gekweekte exemplaren zijn als huisdier veel geschikter. Ze zijn te herkennen aan een geheel gesloten voeding, dat is dus een ring *zonder* naad. Alle andere vogels zijn op zijn minst verdacht, alle mooie verhalen van de handelaar ten spijt.

Verder voert Vogelbescherming actie om te komen tot een verbod op de invoer van wilde tropische vogels in de EG. Om dat te bereiken moeten de Europese wetten veranderd worden; er is daarvoor een actieve lobby aan de gang op het niveau van regering, parlement en Europese Gemeenschap. Ook het bedrijfsleven wordt benaderd; de KLM en enkele andere maatschappijen hebben zelfs al besloten geen wilde tropische vogels meer te vervoeren.

WAT KUNT U DOEN?

U kunt de actie van Vogelbescherming steunen door de actiefolder bij Vogelbescherming aan te vragen en de aangehechte coupon ingevuld terug te sturen. U kunt de folder ook naar geïnteresseerde vrienden of kennissen laten sturen.

Verder kunt u een brief met uw bezwaren schrijven aan staatssecretaris Gabor (Postbus 20401, 2500 EK Den Haag). Bedenk dat de staatssecretaris verplicht is op elke brief te antwoorden. Vogelbescherming kan u helpen met informatie voor zo'n brief.

Een gift voor de actie is natuurlijk ook altijd welkom: postgiro 75 775 ten name van Vogelbescherming Nederland te Zeist staat daarvoor open. Zet 'Stop import' op uw overschrijving, dan komt uw bijdrage op de juiste plaats terecht.

Voor het aanvragen van folders en voor inlichtingen over de actie kunt u bellen met de actielijn van Vogelbescherming Nederland: Telefoon (03404) 3 77 73. Doen!

WV

VOGELVRIJ

Dankzij de Zeeuwse kokkel- en mosselvisser is het belangrijkste Nederlandse natuurgebied, de Waddenzee, beroofd van het voedsel voor honderdduizend eidereenden. Een vergelijkbaar alternatief voor dit gebied hebben de eenden echter niet. Vele zijn gestorven en het overgebleven deel kwijnt langzaam weg langs de kust. Maar ook daar wordt ze geen rust gegund.

Een groep van maar liefst honderdduizend zwarte zeeëenden foerageerde op de Noordzee boven Terschelling op weer een ander klein schelpje, de stevige strandschelp of spisula. Deze soort wordt in ons land nauwelijks gegeten, maar is bestemd voor export naar zuidelijker landen. De noodkreet van de natuurbeschermers, toen de schelpenrovers deze nieuwe goudmijn aanboorden, hielp maar een paar dagen. Al snel leverde het Ministerie van LNV de ontbrekende vergunningen en nu is daar dus ook alles leeggevestigd.

Ook de nieuwe zandbanken voor de Zuidhollandse en Zeeuwse eilanden zijn grondig geplunderd en nu heeft zelfs de schrale Hollandse kust een beurt gekregen. Tot vlak aan de laagwaterlijn worden de laatste schelpjes weggevestigd. De foto is genomen in de 'oksel' van de Zuidpier van IJmuiden, waar enkele honderden eidereenden, middelste zaagbekken en zwarte zeeëenden hun toevlucht hadden gezocht. Tevergeefs, de schelpenrovers achtervolgen hen overal.

Harm Niesen

...geen rust... (foto: Harm Niesen)

EVEN BLIJ

Een lichtpuntje tussen al het deprimerende nieuws van de laatste weken vormt het *project Vogelvallei Maasvlakte*. Bijgaande foto maakt duidelijk, dat we er gelukkig al dit broedseizoen in geslaagd zijn een terrein ingericht te krijgen voor de broedvogels van het voormalige Sluftermeer op de Maasvlakte.

Helaas is het maar tijdelijk: natuurgebied blijft het terrein gegarandeerd drie jaar en daarna moeten we maar afwachten. Maar het is beter dan niets en ook de inrichting van andere projecten in de omgeving verloopt tamelijk voorspoedig.

Opmerking: Zie voor verdere informatie het artikel 'Sluftermeer...' in Argus 1992(4) op blz. 21.

Harm Niesen

*Kraai op het bord
(foto: Norman van Swelm)*

NIEUWE UITGAVE SKF

VOSSENBOEKJE

De vos is ons grootste roofdier, hond- en katachtig tegelijk. Hij is een opportunist, die zich in bijna elke omgeving gemakkelijk kan handhaven. Geen mogelijkheid tot het verkrijgen van voedsel zal hij onbenut laten. Hij bezit een prachtige bontjas. Zijn jongen zijn leuke, speelse rakkertjes. - Hij wordt door sommigen gehaat, en door velen bewonderd.

In een poging alle belangrijke feiten over de vos overzichtelijk en prettig leesbaar op een rij te krijgen, heeft SKF samen met de *Vereniging voor Zoogdier-*

kunde en Zoogdierbescherming en met steun van de *Arendina Kroesestichting* een boekje uitgegeven over de vos. De tekst is van de *deskundige bij uitstek* op dit gebied, *Jaap Mulder*: prettig leesbaar en toch wetenschappelijk verantwoord. *Tekeningen* van *Peter Twisk* verlichten het boekje. In 24 pagina's komen onder andere aan de orde: de verspreiding, het voedsel, de bedreiging van andere soorten, het familieleven, de voortplanting, honds-dolheid, vijanden, overlast en de vos als huisdier.

Ook de wettelijke status wordt besproken. Terwijl onze roofvogels al sinds jaar en dag volledige bescherming genieten, is de vos, die in het ecosysteem een volkomen vergelijkbare plaats inneemt, geheel onbeschermd. Sterker nog, de overheid betaalt nog steeds een premie van fl. 15,- uit voor elke gedode vos!

Verscheidene mythen over de vos worden door de schrijver ontzenuwd. Het wordt hoog tijd dat dit schitterende dier de plaats krijgt die het verdient, zowel wettelijk als in de gedachten van het publiek. Hopelijk kan dit boekje daartoe een bijdrage leveren.

BESTELLEN

U kunt het boekje verkrijgen door fl. 5,- (inclusief verzendkosten) over te maken op postgiro 13 093 van Informatiefonds SKF te Renkum, onder vermelding van 'Vossenboekje'.

Harm Niesen

VISSEN

Graag maken wij u attent op de vissenkrant die juist verschenen is. Wie meeleeft met het wel en wee van de vissen, moet hem zeker lezen. Te verkrijgen bij de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren. Postbus 85980, 2508 CR Den Haag.

ARGUMENTUM

HET INSTINCT

Ik ken iemand, laten we zeggen een vriendje van een vriendje, die wat problemen met zijn handen heeft. Niet dat die los zitten, verre van dat, maar net wat al te vaak zitten zijn handen waar ze niet horen - op of aan de een of andere aantrekkelijke dame. Nu willen aantrekkelijke dames in de regel best weten dat ze aantrekkelijk zijn, maar van zulk soort vrijpostigheden zijn ze - terecht - zelden gediend. Meestal bleef het daarna bij enig verbaal geweld, zelfs van zijn kant ('Meid, doe niet zo flauw, ik bedoel er toch niks mee?') en één keer heb ik hem zelfs met een opvallend blauwe wang rond zien lopen. Maar onlangs was er een dame die het echt niet pikte. Ze was naar het daartoe aangestelde vertrouwensmens gestapt en toen werd het menens. Er kwamen gesprekken. Zij beschuldigde hem van ongewenste intimiteiten, hij haar van het opblazen van wat onschuldige grapjes en vervolgens van een hetze tegen hem. Helaas voor hem bleek dat ze bepaald niet de enige was. Er volgde dus aangifte.

Toen trok hij formeel van leer. De Officier van Justitie stuurde hem een dagvaarding, en daartegen ging hij natuurlijk in beroep. Met het nodige gedram kreeg hij gedaan dat hij zijn bezwaren mondeling mocht komen toelichten. Zijn voornaamste verweer was, dat het toch heel normaal was dat een gezonde man een aantrekkelijke vrouw aantrekkelijk vond, en dat het dus eigenlijk een zaak van gezond instinct was, dat hij dat dan ook liet blijken. En instincten, daar kan een mens nu eenmaal niets aan doen, wel?

Hij had geluk. De officier was jager. En dat verhaal van die instincten, ja, dat kwam hem bekend voor. Er bestond tenslotte ook zoiets als een jachtinstinct. De zaak werd dus geseponneerd. De slachtoffers voelen zich nu hevig gefrustreerd. Maar daar hebben zulke heren nog nooit mee gezeten.

Hubert Viersteker

ARGUS IS EEN KWARTALTIJDSCHRIFT VAN DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER

